

Хоркава І.І.

Національний університет «Острозька академія»

УЧАСТЬ ПРОФЕСОРСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕКТИВУ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ БОГОСЛОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ В РОБОТІ БОГОСЛОВСЬКОГО НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА У ЛЬВОВІ ВПРОДОВЖ 1920 – ПОЧ. 1940 РР.

У статті розкривається процес становлення та основні завдання діяльності Богословського наукового товариства. На основі залучення архівного матеріалу, досліджень науковців-богословів, а також досліджень представників сучасної історіографії автором окреслено важливі причини виникнення і подальшого функціонування товариства. Доведено, що Митрополит Греко-Католицької Церкви Андрей Шептицький з часу своєї інтронізації виношував ідею створення вищого українського навчального закладу, а саме Греко-католицьку богословську академію. З огляду на це, Богословське наукове товариство повинно було стати своєрідним науковим підрозділом цього навчального закладу, в якому вдосконалювали свої набутки, розширювали сфери наукових зацікавлень не лише професорсько-педагогічний колектив, але й вихованці богословських навчальних закладів, зокрема, академії.

На початковому етапі свого існування товариство охоплювало діяльність у біблійному, філософсько-догматичному, практично-богословському напрямках. Згодом, 1924 р., учасники розширили дослідницьку роботу в історико-правничому векторі. Результатом діяльності науковців, які в подальшому стали викладачами академії, було підготовлено великий спектр досліджень які використовувалися ними у навчальних цілях, зокрема, на лекційних і практичних заняттях.

Проаналізовано видавничу діяльність учасників товариства, а саме видання кварталника «Богословія». Тематика її публікацій охоплювала статті, розвідки, дослідження, тези наукових конференцій, джерельний матеріал для яких науковці черпали із фондів бібліотеки товариства. Попри брак коштів учасники Богословського наукового товариства активно залучали студентів академії до участі у різних культурно-мистецьких заходах. Доведено, що завдяки згуртованій роботі керівників, товариство науково розвивалося. Результатом стало видання монографій і статей з богословських, мистецьких, філологічних, історико-філософських напрямків. Згодом цими посібниками користувалися студенти Греко-католицької богословської академії.

Ключові слова: Богословське наукове товариство, «Богословія», Греко-католицька богословська академія, Й. Сліпий, наукова діяльність.

Постановка проблеми. Політичні обставини, в яких опинилися західноукраїнські землі впродовж 1920 - початку 1940-х рр., у жодному разі не сприяли державотворчим процесам, а тим паче, гармонійному розвитку українських освітніх і наукових установ. Однак, серед навчальних закладів духовного спрямування, у згаданий період значимою була Генеральна духовна семінарія у Львові. Саме у ній, з ініціативи митрополита Греко-католицької церкви (ГКЦ) Андрея Шептицького, розпочнеться активна робота у напрямку створення наукового центру, а саме Богословського наукового товариства (БНТ). Метою створення такого осередку, окрім наукової роботи, було закладення фундаменту для організації вищого богословського навчального закладу, яким у 1929 р. стане Греко-католицька богословська академія.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед сучасних українських науковців є чимало таких, які проявили жвавий інтерес до вивчення цієї проблематики. Зокрема, Н. Мизак [10] у своєму дослідженні проаналізував напрямки наукової роботи, в яких працювали члени Богословського наукового товариства, його видавничу роботу, а також діяльність у зміцненні зв'язку Церкви з народом. Н. Кунанець [9] зупинилася на питанні формування фондів його бібліотеки. Водночас, у своїх розвідках не оминали увагою діяльність БНТ колишні вихованці Греко-католицької богословської академії, а саме, В. Ленцик [3; 14], І. Музичка [7; 8], В. Лаба [1]. Окремі аспекти ролі товариства у розвитку богословської науки подавали М. Гайковський [5], С. Штука [4], І. Ходак [17] та інші.

Серед викладачів Генеральної духовної семінарії активну роботу над організацією БНТ проводив Йосиф Сліпий. Він, як вихованець європейських навчальних закладів, усвідомлював важливість створення товариства, у якому професорсько-педагогічний колектив працюватиме над дослідженням богословської спадщини. Згодом це стало б прикладом для студентів не зупинятися на досягнутому. Водночас, організатори товариства усвідомлювали, що саме талановиті випускники семінарії, які захистять свої дисертаційні дослідження (так звану габілітаційну роботу – Авт.) стануть не лише фахівцями у богословській царині, але й викладачами Греко-католицької богословської академії.

Постановка завдання. Метою публікації є дослідження ролі БНТ у розвитку богословської науки впродовж 20 – початку 40-х років ХХ ст., окреслити історію створення, напрямки роботи, а також аналіз громадської і видавничої роботи її учасників. Водночас прослідкувати роль товариства у піднесенні наукового рівня викладачів та студентів Греко-католицької богословської академії у Львові.

Виклад основного матеріалу дослідження. 29–30 вересня 1922 р. у Львові відбувся з'їзд викладачів богословських навчальних закладів, які входили до структури Львівської архієпархії. Його засідання проходило у приміщенні Генеральної духовної семінарії під керівництвом її ректора Теодозія-Гита Галушинського. До президії з'їзду також входили Григорій Лакота, Іван Лятишевський та Іван Бучко [7, с. 84–85]. Загальна кількість присутніх становила 17 осіб, з яких Львівську архієпархію представляло 13 та по два учасники з Перемишльської і Станіславської єпархій. Причиною низької явки представників двох останніх єпархій були фінансові труднощі, через які більшість запрошених осіб не змогли з'явитися на засідання. Учасники з'їзду розуміли, що активно «занепадає богословське образования і богословська наука», тому усі присутні погодились з думкою Йосифа Сліпого, що слід залучати професорсько-викладацький колектив та студентів для активної науково-дослідницької роботи [18, с. 3; 7, с. 86].

Підсумком з'їзду стало створення комісії, представники якої повинні були розробити статут товариства. До неї ввійшли Т.-Т. Галушинський, Ю. Дзерович, Г. Костельник, І. Дорожинський, І. Бучко. Однак, через велику зайнятість згаданих осіб, робота комісії просувалася повільно. Розуміючи усю важливість організації товари-

ства, яке повинне «промостити дорогу і стати предтечею Богословської академії», митрополит покладе обов'язки цієї роботи саме на Й. Сліпого [9, с. 2]. Він, 1922 р. після навчання в Інсбруку та Римі повернувся до Львова і розпочав викладати догматику в Генеральній духовній семінарії [7, с. 87–88, 113]. Здобувши освіту за кордоном, Й. Сліпий був добре ознайомлений зі специфікою роботи установ такого рівня, тому взявся активно розробляти проект статуту товариства [14, с. 160]. Він, зокрема, прагнув, щоб українська богословська наука зайняла своє місце поряд із європейською філософською і богословською наукою [13, с. 293]. А для цього слід було «зібрати розбиті сили і розпочати скромну працю <...> над відновленням нашого життя, громадського і наукового» [8, с. 12].

16 грудня 1923 р. на загальних установчих зборах, у яких взяло участь 27 представників, Й. Сліпий прозвітував про виконану ним роботу [10, с. 111]. Насамперед, окреслив основні завдання діяльності БНТ, яке впливало із активного залучення кліриків і студентів до наукової роботи, підготовка та видання навчальної і богословської літератури. З часом товариство повинно було перерости у навчальний заклад, у якому юнаки здобували б вищу богословську освіту, а практикуюче духовенство вдосконалювало уже набуті знання, у результаті чого, воно закладе «підвалини нашому національному і державному життю» [18, с. 4; 4, с. 210]. Крім цього, серед питань, які обговорювалися на засіданні стало придбання будинку для потреб товариства по вул. Зибликевича (поблизу сучасного Національного університету «Львівська політехніка – І. Х.» [15, с. 6]. Однак цей задум не вдалося реалізувати, незважаючи на те, що проводився активний збір коштів [16, с. 78].

У 1924 р. основний документ діяльності товариства був затверджений польським урядом. Варто наголосити, що для прийняття схвального рішення чималих зусиль доклали колишній віце-президент Галицького намісництва у Львові Володимир Децикевич [15, с. 5]. Зазначимо, що в подальшому текст цього статуту використовуватимуть як зразок не лише католицькі, а й православні релігійні товариства. Зокрема, єпископ Римо-католицької церкви Францішек Лісовський взяв його за основу при розробці статуту духовної семінарії, яка діяла у м. Тарново [13, с. 293].

Керівним органом БНТ була адміністративна рада, до якої входило десять осіб, які виконували свої обов'язки впродовж одного року. Зокрема,

голова товариства, чотири його заступники, які одночасно завідували секціями, секретар, завідувач бібліотекою, а також представник митрополичого ординаріату ГКЦ. Усі члени ради були виборними, крім голови, якого затверджував митрополит ГКЦ [17, с. 184]. Товариство очолював Т.-Т. Галушинський, якого з 1926 р. замінив Й. Сліпий [3, с. 34]. Упродовж 1923-1939 рр. у ньому нараховувалося 236 членів. На жаль, нам не відоме число учасників товариства у період Другої світової війни. Окрім духовенства, учасниками товариства були миряни, а також парафіяльні священники, яких у зазначений період нараховувалося 159. Завдяки їхнім постійним, хоча й невеликим, внескам підтримувалося матеріальне благополуччя БНТ [11, с. 112].

Усі учасники поділялися на чотири категорії. До «дійсних» членів зараховували найактивніших її науковців, які обирали нових членів товариства. До того ж, їм безкоштовно надавалися примірники усіх публікацій. Парафіяльні священники належали до «звичайних» членів, а от молоді науковці входили у групу членів - «кореспондентів». За особливі заслуги у роботі БНТ людей зараховували до категорії «почесних». Зокрема, ним став митрополит А. Шептицький [10, с. 111]. Вступити до товариства могли всі бажаючі, які погоджувалися займатися науковою роботою та сплачувати річний внесок у сумі 15 польських золотих [11, с. 2]. Щорічно відбувалися наукові збори членів БНТ, на яких його керівник звітував про результати наукової діяльності [2, арк. 27].

24 грудня 1923 р. було організовано роботу біблійної, філософсько-догматичної, практично-богословської секцій. Згодом, 4 березня 1924 р. розпочала свою роботу історико-правнична секція [17, с. 106]. Учасники, зазвичай, обирали тему дослідження на власний розсуд, однак траплялися випадки, коли досвідчені педагоги спрямовували їх до вивчення більш значимих проблем. До того ж, усі члени були залучені до складання словника греко-католицької богословської термінології [9, с. 2]. Крім того, представники практично-богословської ділянки займалися розробкою навчально-методичної літератури з педагогіки, літургіки, гомілетики та катехизації, матеріали яких використовувалися на лекційних заняттях педагогами Греко-католицької богословської академії [10, с. 111].

Найбільшим досягненням БНТ були його наукові видання. Так, з квітня 1923 р. видавався кварталник «Богословія», у якому друкувалися дослідження, статті, розвідки, численні рецензії, а

також матеріали конференцій [8, с. 12]. Зазвичай, видання складалося з шести друкованих аркушів (96 сторінок). Усі витрати на видавництво першого номеру оплатив Т.-Т. Галушинський. Крім цього, щедрі пожертвування надавали митрополит А. Шептицький, ректори Львівської та Перемишльської духовних семінарій, священники Станіславської єпархії, а також особисто В. Пинила, Г. Лакота, Р. Решетило [7, с. 92-94, 99]. Загалом ця робота продемонструвала бажання духовенства спрямовувати свою працю в «наукову і культурну сторону <...> церковного життя» [11, с. 2]. Видання першого номеру журналу мало відгук у регіональній пресі. Так, у газеті «Нива» було надруковано замітку, в якій невідомий автор зауважував, що «вже чужинці не зможуть з погордою про нас висловлюватися, що «Нива» є єдиним релігійним часописом у нас, українців-католиків» [7, с. 93].

З метою ліквідації фінансових труднощів, рада товариства 10 травня 1925 р. звернулася до усіх отців-деканів залучати до участі в товаристві місцевих священників із метою збільшення чисельності передплатників журналу серед мирян. Однак, найбільш кризовим виявився 1930 р. У результаті чого обсяг часопису було скорочено з шести аркушів до п'яти, а в подальшому постала загроза припинення його випуску. Ситуацію врятувала допомога митрополита А. Шептицького, який перерахував для цієї справи суму в розмірі 2 тисяч пол. зол. [10, с. 112].

За десять років діяльності товариство видало 10 томів часопису «Богословія». Крім того, у «Відозві БНТ у Львові до Всечесного духовенства», яку було опубліковано у «Львівських Архиепархіяльних відомостях» від 16 грудня 1933 р., Й. Сліпий зазначив, що товариство видало 13 томів «Видання Богословія», 5 томів «Праць Богословського наукового товариства», а також 22 томи «Праць Греко-католицької академії у Львові» [12, с. 68-69; 5, с. 45].

Одночасно з виданням «Богословія» було організовано бібліотеку, яка станом на 1923 р. нараховувала 562 томи і кілька рукописів XVI-XVII ст. Таку велику кількість книг у перший рік роботи було зібрано завдяки щедрим дарункам викладачів духовних семінарій. Водночас бібліотеці передавали цінну літературу парохі місцевих храмів. З огляду на це 1925 р. бібліотека нараховувала 1040 томів, 10 рукописів і 32 стародруки. Варто наголосити, що завідувач бібліотеки, обов'язки якого виконував Й. Сліпий, особисто займався пошуком стародруків [7, с. 99]. У списках добро-

дій бібліотеки числилися понад 90 жертводавців, дари яких склали 27,3 %. Серед них добре відомі постаті митрополита А. Шептицького (225 томів), отця-мітрата О. Бачинського (216 томів), о. А. Білецького (962 томи і цінний архів), отця-прелата І. Дольницького (112 томів) та інших [10, с. 113]. Першим вкладом у бібліотеку став подарунок о. Ісидора Дольницького, який подарував товариству свою приватну бібліотеку [15, с. 6]. Колекцію періодичних видань складало 71 українських, 10 російських, 22 польських, 8 німецьких, 3 італійських, 5 французьких, 2 англійських, 1 голландське, 8 латинських, 7 чеських, 6 сербських і хорватських, 4 білоруських [16, с. 78].

Стараннями Й. Сліпого, а пізніше А. Малиновського, у 10-ліття свого існування книгозбірня нараховувала вже 10 035 томів. З них 143 рукописи і 172 стародруки. А у звіті датованому 1939 р. подається 12 тис. томів і 300 стародруків [10, с. 112]. На жаль, у вересні 1939 р. під час бомбардування німецькими військами Львова була знищена велика частина цієї збірки, а уціліли документи були втрачені під час окупації більшовиками Галичини [7, с. 109].

Активну участь в обговоренні актуальних богословських і морально-етичних питань брали викладачі Греко-католицької богословської академії. Вони не раз ставали предметом жвавих дискусій. Наприклад, представник філософсько-догматичної секції Й. Сліпий виступив із доповіддю «Про вплив св. Томи на орієнтальну теологію», Г. Костельник – «Про інтуїцію», «Рецензію праці Й. Сліпого на працю «Святий Тома з Аквіну і схоластика», а Т.-Т. Галушинський – «Українські переклади Святого Письма». Цікавими стали дослідження учасників історико-правничої секції, а саме, Я. Гординського на тему: «Нікейський собор в українській традиції», А. Ішака – «Справа церковної лучності Риму і Візантії в часі між Фотієм і Керуларієм», Й. Скрутеня – «Реферат про перший зошит кодексу нового церковного права», а також представника практично-богословської секції С. Кархута на тему «Грамматика української церковнослов'янської мови» та інші [10, с. 113].

Ще одним напрямом роботи товариства стало написання і видання підручників, оскільки більшість літератури, якою користувалися студенти-богослови була опублікована німецькою і латинською мовами. Однак і її не вистачало, щоб задовільнити усі навчальні потреби. До того ж великим дефіцитом були вітчизняні дослідження [1, с. 40]. Активно у цьому напрямі працювали

викладач археології Я. Пастернак та історії мистецтва В. Залозецький. Останній написав для студентів академії підручники «Візантійський ренесанс у світлі новіших дослідів» та «Огляд історії старохристиянського мистецтва» (1934 р.) [6, с. 11].

Крім наукової діяльності, члени товариства долучалися до заходів місцевого рівня. Зокрема, 15 лютого 1925 р. вони взяли участь у святкуванні, яке проходило під гаслом «В пошану святим мощам Йосафата Кунцевича». На ньому з промовами виступили О. Боцян про «Священномученика Йосафата у світлі історії і критики» та Й. Сліпий на тему «Богословське образование і літературна творчість святого священномученика Йосафата». Крім цього, Й. Сліпий налагодив обмін літературою з Дієцезальним музеєм у м. Познань. Так, із листа датованого 18 червня 1925 р. дізнаємося, що до м. Познань 9 червня було вислано книгу Едварда Ліковського «Берестейська унія» та три річники журналу «Богословія» [2, арк. 8]. Завдячуючи обміну, часопис «Богословія» можна було знайти в бібліотеках країн Західної Європи, на відміну від Галичини, оскільки з приходом радянської влади він підлягав вилученню з бібліотек і знищенню [10, с. 113]. Водночас учасники БНТ співпрацювали з товариством українських студентів католиків «Обнова». Як згадував його голова Роман Монцібович вони отримували періодичні видання та книги релігійної тематики [2, арк. 14].

Починаючи з 1933 р. товариство влаштувало академічні вечори, на яких читалися лекції для усіх охочих, однак передусім студентів академії. Зокрема, доповідь на тему «Матерія і рух», «Психологічні джерела атеїзму» читав Г. Костельник, «Святе Письмо в світлі найновіших археологічних розкопів» – Я. Пастернак, «Модерна ментальність і католицизм» – М. Конрад та інші. Були підготовлені реферати з проблем християнської історії, світоглядних позицій Т. Шевченка, І. Франка, пророка Мойсея, археологічних джерел християнства, філософії природничих наук, ролі сім'ї і держави у світлі католицького вчення, основ марксизму, окультних вчень тощо. Аналізуючи тематику лекцій можна підсумувати, що доповіді охоплювали соціально-християнську проблематику, тому у виступах інколи прослідковувався політичний ухил. Впродовж 1934–1935 рр. академічні вечори влаштувалися також у Станіславові, Коломиї, Тернополі, Стрию, Дрогобичі, Яворові, Бродях, Рогатині та ін. Загалом таких зустрічей було понад 60 [15, с. 6–7]. Важливість

таких вечорів підмітив П. Ісаїв, який у статті «За католицький світогляд» зазначив, що під час таких вечорів «обговорювані виклади насувають думку, щоб їх розширити, випрацювати цілорічний план та на такий університет перетворити, що принесло би для католицької та української національної ідеї великі і різні користі» [10, с. 114]. З часом, керівництво БНТ налагодило співпрацю з викладачами, які працювали закордоном. Так, з 1929 р. розпочала діяти філія БНТ в українській колегії у Римі [17, с. 108].

Учасники товариства 28 травня 1933 р. долучилися до вшанування пам'яті І. Франка та відкриття його надгробку на Личаківському кладовищі [2, арк. 19]. Водночас, 23 січня 1936 р. за сприяння БНТ, і особливо митрополита А. Шептицького, було видано у Львові працю Михайла Возняка під назвою «У століття «Зорі» Маркіяна Шашкевича (1834–1934): нові розшуки про діяльність його гуртка», рецензію на яку написав Й. Сліпий [2, арк. 25–26].

З вересня 1939 р. робота товариства була перервана у зв'язку з початком Другої світової війни. Лише 1943 р. німецька окупаційна влада дозволила відновити його роботу. У результаті цього керівництво академії отримало папір для публікації підготовлених матеріалів [19, с. 121–122]. Під-

сумком стало видання одного номеру збірника, у якому були надруковані дослідження Й. Сліпого, В. Лева, А. Ляндграфа, В. Фіголя, О. Михайлищука. Формат збірника був великий як на той час і мав 152 сторінки. Однак якість паперу була досить низькою [16, с. 85].

Висновки. Отже, незважаючи на складні політичні обставини в яких опинилися західноукраїнські землі, визначні постаті ГКЦ не полишали думки про розбудову української богословської освіти і науки. Активним учасником реалізації наукових задумів став Йосиф Сліпий, який проявив себе енергійним викладачем та ініціативним керівником Богословського наукового товариства. Про це засвідчують результати науково-дослідної роботи його учасників. Відзначимо, що авторами публікацій, які друкувалися у збірнику «Богословія», були викладачі Греко-католицької богословської академії. До того ж результати пошукової роботи виходили поза межі видавничої діяльності, адже учасники товариства займалися просвітницькою діяльністю у різних містечках Галичини. Доповіді, з якими виступали педагоги академії, охоплювали актуальні богословські та морально-етичні питання. Тому за час свого існування товариство стало справжнім науковим центром у якому плекалась ідея розвитку українського богослов'я.

Список літератури:

1. Лаба В. Митрополит Андрей Шептицький (з нагоди 100-річчя уродин). Рим, 1965. 72 с.
2. Центральний державний історичний архів України, м. Львів (далі – ЦДАУ, м. Львів). Ф. 451, Оп. 1. Спр. 114. Звіти, протоколи, листування та інші документи про діяльність «Богословського наукового товариства» (1923–1938). Арк. 8–27.
3. Ленцик В. Блаженніший патріарх Йосиф Кардинал Сліпий – Дичковський – Коберницький. *Вісник*. 1989. Ч. 1. С. 33–44.
4. Штука С. Культурно-просвітницька діяльність Йосифа Сліпого (1922–1945 рр.). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : «Історичне релігієзнавство»*. 2014. Вип. 10. С. 207–212.
5. Гайковський М. Українська Греко-Католицька Церква в часи митрополитування Андрея Шептицького. *Київська церква*. 2001. № 2–3 (13–14). С. 32–48.
6. Сидор О. Блаженніший Йосиф і мистецтво. Рим : Вид-во УКУ св. Климента Папи. 1994. Т. 86. 100 с.
7. Музичка І. Початки української богословської науки в двадцятому столітті і Блаженніший Патріарх Йосиф. *Богословія*. 1978. Ч. 50. С. 82–120.
8. Музичка І. Віднова діяльності Українського Богословського Наукового товариства. *Патріархат*. 1998. Січень. С. 12–15.
9. Кунанець Н. Бібліотека Богословського наукового товариства: сторінки історії. *Біблієзнавство. Документознавство. Інформологія*. 2011. № 2. С. 31–35.
10. Мизак Н. Діяльність Богословського наукового товариства Української греко-католицької церкви у 1923–1939 рр. *Релігія та Соціум*. 2013. № 3–4 (11–12). С. 109–117.
11. Відозва Богословського Наукового Товариства у Львові до Всечесного духовенства. *Львівські Архiepархіяльні відомості*. 1925. Ч. VI. 10 грудня. С. 2.
12. Відозва Богословського Наукового Товариства. *Львівські Архiepархіяльні відомості*. 1933. Ч. IV. 15 квітня. С. 68–69.
13. Киричук О. Львівська духовна семінарія УГКЦ та Богословська академія під керівництвом ректора Йосифа Сліпого (1926–1939). *Науковий щорічник «Історія релігій в Україні»* / за заг. ред. М. Капрала,

О. Киричук, І. Орлевич; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди, КЗ ЛОР «Львівський музей історії релігії». Львів : Логос, 2017. Вип. 27. С. 288–302.

14. Ленчик В. Слуга Божий кир Андрей Шептицький добродій української культури. *Богословія*. 1983. Т. XLVII. Кн. 1–4. С. 151–162.

15. Звіт Й. Сліпого на загальних зборах Українського богословського наукового товариства 29–30 вересня 1969 р. *Богословія*. 1969. Т. XXXIII. Кн. 1–4. С. 5–10.

16. Казимира Б. Митрополит Йосиф (Сліпий, Коберницький-Дичковський). Мої спогади з воєнних років (1939–1944). *Світильник істини: Джерела до історії Української Католицької Богословської Академії у Львові. 1928–1929–1944*. Ч. II. Матеріали зібрав і опублікував Павло Сениця. Торонто-Чикаго, 1976. С. 71–89.

17. Ходак І. Роль богословського наукового товариства у розвитку богословської науки у 20–30 рр. XX ст. *Записки історичного факультету Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова*. 2009. Вип. 20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zif_2009_20_16. С. 183–187.

18. ЦДІАУ, м. Львів. Ф. 451, Оп. 2, Спр. 82. Брошура Йосифа Сліпого «Богословське наукове товариство і його статуту». Арк. 3–41.

19. Федунік А. Митрополит Йосиф – ректор Греко-Католицької Богословської Академії. *Богословія*. 1963. Т. XXI–XXIV. Кн. 1–4. С. 106–122.

Khorkava I.I. PARTICIPATION OF THE PROFESSOR-PEDAGOGICAL COLLECTIVE OF GRECO-CATHOLIC BIBLE ACADEMY IN THE WORK OF THE GODSHIP SCIENTIFIC COMPANY IN LVIV DURING THE 1920s AND EARLY 1940s

The article reveals the process of formation and the main tasks of the Theological Scientific Society. The author outlines important reasons for the emergence and further functioning of the society, drawing on archival material, research by scholars and theologians, as well as studies of representatives of contemporary historiography. It has been proved that the Metropolitan of the Greek Catholic Church, Andrei Sheptytsky, since the time of his enthronement, endorsed the idea of establishing a higher Ukrainian educational institution, namely the Greek Catholic Theological Academy. In view of this, the Theological Scientific Society was supposed to become a peculiar scientific unit of this educational institution, which improved its achievements, expanded the fields of scientific interest not only in the faculty and pedagogical staff, but also pupils of theological educational institutions, in particular the academy.

At the initial stage of its existence, the Society covered activities in the biblical, philosophical and dogmatic, practical-theological directions. Subsequently, in 1924, the participants expanded the direction of research work in the historical-legal vector. As a result of the work of scientists, who later became academics, a large range of studies was prepared and used for educational purposes, in particular in lectures and practical classes.

The publishing activity of the participants of the society, in particular, the publication of the quarterly “Theology”, has been analyzed. The subjects of her publications included articles, intelligence, research, theses of scientific conferences, the source material for which scientists drew from the library of the society funds. Despite the lack of funds, the participants of the Theological Scientific Association actively attracted students of the Academy to participate in various cultural and artistic events. It is proved that due to the cohesive work of the leaders of the society, his work developed, the result of which was the publication of monographs and articles on theological, artistic, philological, historical and philosophical directions. Subsequently these students used the Greek Catholic Theological Academy.

Key words: *Theological Scientific Society, “Theology”, Greek Catholic Theological Academy, Y. Slipyi, research activities.*